

ความหมายและความสำคัญของภาษีสกุลการ

ความเป็นมาของภาษีสกุลการ

การเก็บภาษีสกุลการค้าขาเข้าออกของประเทศไทยที่เก่าแก่ที่สุดที่ไ้มีการค้นพบ ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งมีอายุไม่เกิน 700 ปี จากถ้อยคำที่จารึก ความว่า

"เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้คี่ ในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมือง บ เอาจอบในไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ไกรจักไกรค้ำข้างค้ำ ไกรจักไกรค้ำมากค้ำ ไกรจัก - ไกรค้ำเงินค้ำทองค้ำ ฯลฯ"

จะเห็นได้ว่าภาษีสกุลการค้าของไทยถือหลักการค้าเสรี ครอบคลุมบรรดาการค้าทุกชนิดทุกประเภทไม่ว่าการค้าภายในหรือภายนอกประเทศ คำว่า "จกอบ" นั้นเป็นภาษาเขมร ในสมัยสุโขทัยภาษาที่เรียกว่า "จกอบ" นี้อาจรวมกับภาษาอื่น ๆ ด้วย ในสมัยอยุธยาอาจเรียกว่า "จำกอบ" เพราะปรากฏว่าในหนังสือสัญญาค้าขายที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทำกับฝรั่งเศส "พระราชทานจำกอบขนอนและริชชาทั้งปวงให้แก่มุขมนตรีฝรั่งเศส" ในสมัยต่อมาอาจเรียกว่า "จังกอบ" เพราะปรากฏในกฎหมายเก่า เช่น กฎหมายลักษณะอาญาหลวง มาตรา 3 ว่า "อนึ่งพระราชทานจังกอบขนอนแก่ผู้ใดไซ้" และในกฎหมายลักษณะอาญาหลวงมาตรา 10 ว่า "และเก็บจังกอบในสำเภานาวาเรือใหญ่หน่อย" เหล่านี้พอเป็นเครื่องแสดงได้ว่า ภาษีสกุลการนี้อาจมีมาปะปนกับภาษาอื่น ๆ แล้วต่อมาจึงกลืนกลายเป็นภาษีสกุลการตราขายเท่าทุกวันนี้¹

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา เท่าที่ค้นพบตามหลักฐานปรากฏว่าประเทศไทยได้มีสัญญาการค้ากับภาษีสกุลการไว้กับนานาประเทศ ดังนี้

1. ได้มีสัญญาระหว่างประเทศไทย ทำกับบริษัทอีสต์อินเดียของเนเธอร์แลนด์

¹ คีเรก มาลากกร, บทบาทของสกุลการในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทางเศรษฐศาสตร์ (พระนคร : 2510), หน้า 1.

(Dutch United East India Company) ที่กรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2207 มีข้อความที่เกี่ยวกับการเก็บภาษีศุลกากรดังนี้ "สำหรับสินค้าต่างๆ ที่นำเข้ามา หรือนำออกไปจากเมืองไทยนั้น บริษัทจะไม่ต้องเสียภาษี หรือค่าภาระสูงกว่าหรือยิ่งไปกว่าที่เก็บ อยู่ตามธรรมเนียมประเพณี"

2. ได้มีสัญญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2228 ฝ่ายไทยยอมให้บริษัทฝรั่งเศสทำการค้าขายกับกรุงสยามได้โดยไม่ต้องเสียภาษี ทั้งขาเข้าและขาออก

3. ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศอังกฤษตั้งข้อรังเกียจเกี่ยวกับการเก็บภาษีศุลกากร ของประเทศไทยว่า "ภาษีอากรที่เก็บจากสินค้าที่นำเข้ามาในเมืองไทยนั้น ไม่มีพิศักคัตราที่แน่นอน สุกแล้วแต่เจ้าพนักงานที่เก็บของจะเรียกเก็บ" จึงได้แต่งตั้งให้ ยอห์นครอเฟิต เป็นทูตเข้ามา ในรัชกาลที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2364 และส่ง เฮนรี เบอรันั้น เป็นทูตเข้ามาในรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2368 ขอทำสัญญากับประเทศไทยเพื่อลดหย่อนวิธีการกีดขวาง และได้ทำสัญญาเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2369 ในสัญญากีดขวางมีข้อความที่เกี่ยวกับภาษีศุลกากรดังนี้

"ให้พ้อค้าอังกฤษที่นำเรือเข้ามาค้าขายในเมืองไทยนั้น เสียการเบ็กรอง หรือ ค่าปากเรือ (Measurement duty) ตามขนาดของเรือ ซึ่งในระยะเวลาอันลี้ถ่วง ได้มีการกำหนดพิศักคัตรา ภาษีมีลักษณะแน่นอนขึ้นแล้ว"

ครั้นถึงรัชกาลที่ 4 ราวต้น พ.ศ. 2397 สมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย พระเจ้ากรุงอังกฤษ ได้ทรงแต่งตั้งให้ เซอร์จอห์นเบาริง เจ้าเมืองฮ่องกง เป็นราชทูต เชิญพระราชสาส์นเข้ามาขอทำ หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี การเข้ามาครั้งนี้ ฝ่ายอังกฤษและฝ่ายไทยได้ตกลงทำหนังสือสัญญากัน ฉบับหนึ่ง เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2398 และได้ทำสัญญาเพิ่มเติมอีกฉบับหนึ่ง ลงวันที่ 13 - พฤษภาคม พ.ศ. 2399 สัญญาทั้ง 2 ฉบับ มีกรณีเกี่ยวกับการภาษีศุลกากร ดังนี้

ก. ภาษีเบ็กรองหรือค่าปากเรือที่เก็บตามสัญญาฉบับ พ.ศ. 2369 นั้นเป็นอันยกเลิก และ ให้เก็บภาษีขาเข้าแทน แต่ภาษีขาเข้าซึ่งเก็บจากสินค้าที่นำเข้ามาในเมืองไทยนั้น ให้รัฐบาลสยามเรียก เก็บได้แต่เพียงร้อยละ 3 แห่งราคาสินค้านั้นเท่านั้น และถ้าหากมีปัญหาวาสินค้าใดมีราคาเท่าใด เจ้าหน้าทีศุลกากรฝ่ายไทย กับ กงสุลอังกฤษ จะไคร่วมกันพิจารณาและ กำหนดราคาอันเป็นธรรม.

ข. ให้ฝ่ายไทยตั้งสถานศุลกากร หรือที่เรียกว่า "โรงภาษี" (Customs House) ขึ้น เพื่อทำการตรวจสินค้าต่าง ๆ ที่นำขึ้นจากเรือ หรือที่เอาบรรทุกเรือและเรียกเก็บภาษีขาเข้า ออกแก่สินค้านั้น ๆ¹ ส่วนสินค้าออกนั้นให้เรียกเก็บแต่ภาษีขาออกอย่างเดียว

การเก็บภาษีอากรทั้งโลกดลามาแล้ว ฝ่ายไทยยอมเสียเปรียบแก่รัฐบาลครั้งนั้นได้ทำสัญญา ก็เพราะเวลานั้นประเทศต่าง ๆ ทางยุโรป โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ กำลังมีบทบาทและขยาย อำนาจทั้งทางการค้าและทางทหารมาทางประเทศแถบตะวันออก ประเทศอังกฤษทำสงครามไคอิน - เคีย และมาเป็นเมืองขึ้น และในรัชกาลที่ 3 อังกฤษได้วิวาทกับจีน เกิดการรบกัน อังกฤษ เป็นฝ่ายชนะ จีนต้องยกเกาะฮ่องกงให้อังกฤษ

ในเรื่องสัญญาที่เสียเปรียบแก่ต่างชาตินั้น ในขั้นต้นก็ไม่สู้เห็นเป็นภาระหนักเท่าใดนัก แต่ ต่อมาบ้านเมืองเจริญขึ้น ในรัชกาลที่ 5 ได้มีการสร้างทางรถไฟ การชลประทาน การศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบราชการใหม่ มีการจัดตั้งทบวงการและศาลขึ้นให้เหมาะสมแก่กาลสมัย จึงจำเป็นต้องการเงินเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยหนักใจในสัญญาเหล่านี้มาก ได้พยายาม ขอแก้ไขสัญญาเหล่านี้เป็นลำดับมา แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เพิ่งจะมาสำเร็จในรัชกาลที่ 7 ทั้งนี้เพราะ ว่าสัญญาเหล่านี้แม้จะกำหนดอายุสัญญาไว้ว่า 10 ปีบ้าง 12 ปีบ้างก็ดี แต่ได้กำหนดวิธีการบอกเลิก สัญญา หรือแก้ไขสัญญาไว้กว้างๆ จะต้องเป็นไปด้วยความยินยอมของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

อย่างไรก็ดี ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงลดหย่อนข้อจำกัด เกี่ยวกับภาษีศุลกากรอัตรา ร้อยละ 3 ลงบ้าง เกี่ยวกับการค้าชายสุรา ได้เริ่มมีขึ้นครั้งแรก โดยหนังสือสัญญาลงวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2426 และต่อมาก็ได้ทำสัญญาทำนองเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ อีก (โปรดดูตา - รางประกอบ) สัญญาที่มีสาระเกี่ยวกับภาษีศุลกากรมีดังนี้

ให้คนในบังคับของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ นำสุรา เหล้า เบียร์ และเหล้าองุ่น นำเข้ามาขายในกรุงสยามได้ แต่ต้องเสียภาษีอย่างเดียวกันกับที่เรียกเก็บจากสุราที่ทำขึ้น

¹ สมศักดิ์ จันทนะศิริ, บทบาทของศุลกากรต่อการค้าระหว่างประเทศ เอกสารวิจัย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 17 (พระนคร : 2518), หน้า 46.

ในกรุงสยาม ซึ่งมีแรงแฉกออกสอดเท่ากัน ส่วนสุราที่มีแฉกออกแรงสูงกว่าสุราที่ทำในกรุงสยาม นั้น ก็ให้นำเข้ามาโดยเสียภาษีเพิ่มตามส่วน แต่เฉพาะเหล้า เบียร์ และเหล้าองุ่นนั้น จะต้องเสียภาษีไม่เกินร้อยละ 10 ของราคา ส่วนฝรั่งเศษและอิตาลีนั้น เหล้าองุ่นเสียภาษีไม่เกินร้อยละ 8 ของราคา

ต่อมา ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) ไทยกับฝรั่งเศษเกิดกรณีพิพาทกัน ในที่สุดเพื่อความสงบและความปลอดภัยของประเทศ ฝ่ายไทยได้ตกลงทำสัญญากับฝรั่งเศษเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2436 ในส่วนที่เกี่ยวกับศุลกากรมีดังนี้

"ภายในเขต 25 กิโลเมตร จากฝั่งแม่น้ำโขงไม่ให้ไทยตั้งบ้านศุลกากร (คือไม่ให้เก็บภาษีศุลกากรจากของที่นำเข้ามาจากอินโดจีน) ส่วนของที่กำหนดในประเทศไทยซึ่งอยู่ภายในเขต 25 กิโลเมตร จากฝั่งแม่น้ำโขงนั้น สามารถนำเข้าไปในอินโดจีนได้โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากร"¹

จากสัญญาที่เสียเปรียบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยได้พยายามแก้ไข เพื่อให้มีอิสรภาพในการเก็บภาษีศุลกากรเรื่อยมา แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ จนกระทั่งเมื่อประเทศสยามได้ประกาศสงครามกับเยอรมันและออสเตรีย ฮังการี เมื่อ พ.ศ. 2461 และส่งกองทหารอาสาสมัครไปยุโรปช่วยฝ่ายสัมพันธมิตรรบ เมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรมีชัยแล้ว ไทยก็ได้ขู่แจ้งแก่ประเทศต่าง ๆ ทางฝ่ายสัมพันธมิตรอีก

การเจรจากับต่างประเทศนี้ ผู้ที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญก็คือ ดร. ฟรานซิส บี แซร์ (Dr. Francis B. Sayre) ชาวอเมริกัน ผู้ซึ่งได้เข้ามารับราชการอยู่ในราชสำนักสยาม สมัยรัชกาลที่ 6 ในตำแหน่งที่ปรึกษาการต่างประเทศ และได้รับราชทินนามเป็นพระยาภักดิ์ยาน - ไมตรี ในที่สุดได้มีการแก้ไขสัญญาที่บีบบังคับประเทศไทยเป็นเวลานานที่สุดลง

ประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขสัญญาที่ผูกมัดทางศุลกากรกับประเทศต่าง ๆ จนเป็นอิสระทางศุลกากร (ดูตารางประกอบ)

¹ สมศักดิ์ จันทนะศิริ เรื่องเดิม, หน้า 48.

ตารางแสดงสัญญาทางศุลกากรและการยกเลิกกับประเทศต่างๆ

ประเทศ	วันที่ทำสัญญา เก็บภาษีศุลกากร ร้อยละ 3	วันที่แก้ไขสัญญา เกี่ยวกับศุลกาซึ่งเก็บได้ ในอัตราสูงกว่า— ร้อยละ 3	วันที่ทำสัญญา ประเทศไทยได้รับ อิสระภาพทางศุลกากร จากประเทศ ต่างๆ
อังกฤษ	18 เม.ย. 2398 13 พ.ค. 2399	6 เม.ย. 2426	14 ก.ค. 2468
สหรัฐอเมริกา	29 พ.ค. 2399	14 พ.ค. 2427	16 ธ.ค. 2463
ฝรั่งเศส	15 ส.ค. 2399	23 พ.ค. 2426	14 ก.พ. 2467
เดนมาร์ก	21 พ.ค. 2401	25 ก.ค. 2426	1 ก.ย. 2468
โปรตุเกส	10 ก.พ. 2401	14 พ.ค. 2426	14 ส.ค. 2468
เนเธอร์แลนด์	17 ธ.ค. 2403	10 พ.ย. 2426	8 มี.ย. 2468
เยอรมันนี	7 ก.พ. 2404	12 มี.ค. 2426	27 เม.ย. 2462
สวีเดน & นอร์เวย์	18 พ.ค. 2411	16 ก.ค. 2426	19 ธ.ค. 2468
เบลเยียม	29 ส.ค. 2411	5 ส.ค. 2426	
อิตาลี	3 ต.ค. 2411	5 ก.ค. 2427	9 พ.ค. 2469
ออสเตรีย ฮังการี	17 พ.ค. 2412	17 ม.ค. 2427	27 เม.ย. 2462
สเปน	23 ก.พ. 2412	24 พ.ค. 2427	3 ส.ค. 2468
ญี่ปุ่น	25 ก.พ. 2440	25 ก.พ. 2440	10 มี.ค. 2466

ที่มา: สัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างสยามกับต่างประเทศ โดยหลวงสิทธิสยามการ

ความหมายของคำว่า "ภาษีศุลกากร"

ภาษีศุลกากร (Customs duty) หมายถึง เงินซึ่งได้เรียกเก็บจากสินค้าที่ส่งเข้ามาในประเทศ ซึ่งเรียกว่าอากรขาเข้า (Import duties) หรือเรียกเก็บจากสินค้าที่ส่งออกไปต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่าอากรขาออก (Export duties) นอกจากนี้ยังมีภาษีที่เรียกเก็บจาก - สินค้าที่อาศัยท่าเรือของประเทศเพื่อลำเลียงไปสู่เมืองปลายทางที่แท้จริง เรียกว่า "ภาษีมานแดน" (Transit duties) ¹

ภาษีศุลกากรแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามวิธีการจัดเก็บ คือ

1. เก็บตามราคา (Ad Valorem Tariffs) หมายถึง ชนิดของภาษีที่คิดเป็นร้อยละของมูลค่าหรือราคาสินค้า สำหรับประเทศไทยคิดจากราคา คือ ราคาต้นทุนบวกค่าประกันภัยและค่าขนส่ง (C.I.F.) ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 กำหนดให้ใช้ราคาแท้จริงในท้องตลาดเป็นเกณฑ์ประเมินภาษีอากร และให้ความหมายคำว่าราคาแท้จริงในท้องตลาด หรือราคาแห่งของอย่างใดนั้น หมายความว่า ราคาขายส่งเงินสด (ในสวนขาเข้าไม่รวมค่าอากร) ซึ่งจะพึงขายของประเภทและชนิดเดียวกันได้ โดยไม่ชักทุน ณ เวลาและที่หน้าของเข้าหรือส่งออกแล้วแต่กรณี โดยไม่มีหักทอนหรือลดหย่อนราคาแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามวิธีการตีราคามีข้อยกเว้น เพราะการตีราคาเป็นวิธีคิดซึ่งประเมินค่าของสิ่งนั้นเทียบกับอีกสิ่งหนึ่ง การตีราคาของศุลกากรแตกต่างจากการตีราคาทางการค้าในแง่ที่ว่า การตีราคาของศุลกากรไม่คำนึงเฉพาะแก่การขายระหว่างผู้ซื้อรายหนึ่งกับผู้ขายรายหนึ่งเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงการซื้อขายที่คล้ายคลึงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายรายอื่น ๆ ทั้งหมดอีกด้วย ศุลกากรจะต้องให้ประกันการเก็บภาษีอากรตามราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อหลีกเลี่ยงความอคติใด ๆ ระหว่างผู้นำเขารายหนึ่งกับผู้นำเขารายอื่น ๆ

¹ วันรักษ์ มิ่งมณีนาศัก, เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 40.

2. การเก็บตามสภาพ (Specifics Tariffs) ได้แก่การกำหนดอัตราภาษี
 ต่อสินค้า 1 หน่วย เป็นจำนวนแน่นอน เช่น เก็บตามน้ำหนัก (เป็นกิโลกรัม) หรือเป็นหน่วย
 ละเท่าใด

ภาษีศุลกากรส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้มักเก็บตามราคา เพราะยุติธรรมและสะดวกในการจัดเก็บ
วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีศุลกากร

การจัดเก็บภาษีศุลกากรโดยเฉพาอย่างยิ่งสินค้าขาเข้า มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 2 ประการ
 คือ เพื่หารายได้ให้รัฐ (Revenue Purpose) (กุดาราง) และเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายใน
 ในประเทศ (Protective Purpose) ซึ่งจะกล่าวอย่างละเอียดต่อไป และยังมีจุดมุ่งหมายอื่น
 อีก เช่น

1. ใช้ภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือ ช่วยให้มีการกระจายรายได้จากบุคคลกลุ่มหนึ่งไปยัง
 บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งในสังคม

การเก็บภาษีศุลกากรทำให้รัฐมีรายได้ทางตรง สินค้าที่พุ่มเฟือยและมีราคาค่อนข้างสูงส่วนใหญ่
 เป็นของที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น เครื่องสำอาง รัฐจะเก็บภาษีในอัตราสูง คนรวย
 หรือคนที่มั่งคั่งอาจซื้อจึงจะสามารถซื้อสินค้าเหล่านั้น รัฐจะนำรายได้ส่วนที่ได้จากคนรวยในรูปของภาษี -
 ออกรไปทำนุบำรุงบ้านเมือง ให้คนจนได้รับประโยชน์ เช่น นำไปสร้างถนน หรือ สาธารณูปโภค
 อื่น ๆ

2. ช่วยลดปริมาณสินค้าเข้าที่น้อยลง เพื่อว่าดุลการค้าและดุลการชำระเงินที่ขาดดุล
 จะมีสภาพดีขึ้น

ประเทศต่าง ๆ ย่อมไม่ต้องการเสียเปรียบดุลการค้า และดุลการชำระเงิน เพราะนั่นย่อม
 หมายความว่าประเทศต้องสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศ เสถียรภาพทางการเงินย่อมเสียไป ประ -
 เทศต่าง ๆ จึงพยายามลดปริมาณสินค้าเข้าที่ไม่จำเป็นให้น้อยลง โดยเฉพาะสินค้าพุ่มเฟือยจะเก็บภาษี
 ในอัตราสูง เพื่อให้สินค้านี้มีราคาขายแพง คนระดับกลางและระดับต่ำไม่อาจซื้อได้ นอกจากคนรวย
 ซึ่งมีจำนวนน้อย ปริมาณสินค้าที่ส่งเข้าก็น้อยลง

ตารางแสดงรายได้จากคณาจารย์ตั้งแต่ปี 2513-2517

ล้านบาท

ปี	คณาจารย์		รวมยอด
	อาจารย์	อาจารย์	
2513	5,441.93	357.65	5,799.58
2514	4,940.61	69.07	5,009.68
2515	5,659.15	246.26	5,905.41
2516	6,362.69	541.44	6,904.13
2517	8,570.90	1,436.37	10,007.27

ที่มา : กรมศุลกากร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. เพื่อจำกัดหรือยกเลิกสินค้าบางชนิดที่รัฐเห็นว่า เป็นภัยต่อสังคม หรือผลเสียหาต่อเศรษฐกิจ เช่น ยาเสพติด โดยรัฐออกคำสั่งห้ามนำเข้า

การพัฒนาทางศุลกากรในยุคปัจจุบัน

เมื่อประเทศไทยมีอิสระภาพทางศุลกากรแล้ว ก็ได้เริ่มพัฒนาการศุลกากรให้เหมาะสมแก่ภาวะการณ์ในระยะเวลาสั้น ๆ ตลอดมาจนปัจจุบัน กล่าวคือ

1. ได้เริ่มมีพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับแรก เมื่อ พ.ศ. 2469 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศุลกากรอีก 13 ฉบับ ประกาศของคณะปฏิวัติอีก 1 ฉบับ ส่วนการเรียกเก็บอากรขาเข้าหรืออากรขาออกในอัตราเท่าใดนั้น ก็ได้เริ่มมีกฎหมายเกี่ยวกับพิกัดอัตราศุลกากรนับตั้งแต่ปี 2469 และได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราอากรที่เรียกเก็บจนถึงปัจจุบันหลายสิบฉบับ แต่ที่นับว่ามีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากรก็คือ พระราชบัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2478 และพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2503 นอกจากนั้นก็เป็น การปรับปรุงระดับอากรเพื่อความเหมาะสม

2. การปรับปรุงระดับอัตราอากรให้เหมาะสมในปัจจุบันนี้ รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน และผู้แทนจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่พิจารณาว่าสินค้าอย่างใดควรที่จะเพิ่มหรือลดอัตราอากรที่เรียกเก็บอย่างไร

3. ในด้านการบริหารงานศุลกากร กรมศุลกากรได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 15 กองประกอบด้วย

- กองวิชาการและสถิติ
- กองนิติการ
- กองพิกัดอัตราศุลกากร
- กองวิเคราะห์ราคา
- กองวิเคราะห์สินค้า
- กองพิธีการศุลกากร
- กองประเมินอากร

- กองอาคาร
- กองคลัง
- กองป้องกันและปราบปราม
- กองศุลกากร
- กองตรวจสินค้าขาเข้า
- กองตรวจสินค้าขาออก
- กองการเจ้าหน้าที่
- สำนักงานเลขานุการกรม

มีคานศุลกากรในกรุงเทพฯ 2 คาน คือ คานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพฯ และ คานศุลกากรไปรษณีย์

ศุลกากรเขตมี 4 เขต

เขต 1 (ตั้งอยู่ที่สงขลา)	มีคานในสังกัด	15 คาน
" 2 (ตั้งอยู่ที่ภูเก็ต)	" "	12 "
" 3 (ตั้งอยู่ที่พระนครศรีอยุธยา)	" "	13 "
" 4 (ตั้งอยู่ที่หนองคาย)	" "	13 "

สำนักงานศุลกากรต่างประเทศอยู่ที่อุบลราชธานี ชองกง สิงคโปร์ และลาว

งานศุลกากรได้พยายามปรับปรุงระเบียบพิธีการต่าง ๆ ให้สะดวกและรวดเร็วแก่ผู้ติดต่อ และมุ่งปฏิบัติตามนโยบายจัดเก็บภาษีอากรตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างประเทศ อีกรหัสดำเนินการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีอากรให้ได้ผลเต็มที่ เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศทุก ๆ คาน

บทบาทของศุลกากรในคานต่าง ๆ

นอกจากศุลกากรจะมีบทบาทในการจัดเก็บเพื่อหารายได้ให้แก่รัฐแล้ว ยังมีบทบาทเกี่ยวกับ การเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการสังคม ดังนี้

ก. กำนันการเมือง

- ยกเว้นอากรทั้งขาเข้าและขาออกให้แก่บรรดาผู้มีเอกสิทธิ์ทางการทูต
- ช่วยเหลือราชอาณาจักรลาวและกัมพูชา ยินยอมให้สินค้าต่างประเทศที่นำเข้ามาประเทศลาวและกัมพูชา หรือสินค้าออกจากประเทศลาวและกัมพูชาส่งไปจำหน่ายต่างประเทศให้ผ่านแดนของประเทศไทยได้โดยไม่เก็บอากร

ข. กำนันเศรษฐกิจ

1. กำนันเกษตรกรรม

- ฤดูกาลไม่เก็บอากรแก่ปุ๋ย เมล็ดพืชที่ใช้ทำพันธุ์ สัตว์ที่ใช้ทำพันธุ์ เครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร และการทำสวน สำหรับเตรียมดินหรือเพาะปลูก
- เก็บอากรรถแทรกเตอร์ในอัตราต่ำ

2. การประมง

- ไม่เก็บอากรเรือประมง เครื่องหาฝูงปลา

3. การอุตสาหกรรม

002317

3.1 การส่งเสริมอุตสาหกรรม

- เป็นกลไกของการส่งเสริมการลงทุนที่จะยกเว้นอากร เครื่องจักร ทัศนะกรรม การส่งเสริมการลงทุนพิจารณาส่งเสริม
- ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบทางคณะรัฐมนตรี ลดอัตราอากรแก่สิ่งของที่เห็นว่าเป็นการนำเข้า เพื่อประโยชน์ทางการเศรษฐกิจของประเทศไทย ลงเหลือหนึ่งในสิบได้
 - ยกเว้นอากรของประเภทวัตถุดิบและเครื่องจักรในอัตราต่ำ
 - ยอมให้จัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน เพื่อทุเลาการเสียอากรไว้ก่อนเมื่อจะนำออกได้เท่าใดก็เสียอากรเท่าที่นำออกมาได้ และเจ้าของอากรมาทำการคัดเลือกของ บรรจุ ของใหม่ ถ้าส่งไปจำหน่ายต่างประเทศก็ไม่ต้องเสียอากร

- ของที่นำเข้ามาผลิต, ผสม หรือประกอบในประเทศ ถ้าส่งกลับ-
คืนออกไปภายใน 1 ปี จะคืนภาษีอากรที่เคยชำระไว้แล้วทั้งหมด

3.2 การคุ้มครองอุตสาหกรรม

- ได้มีพระราชบัญญัติป้องกันการทุบตลาด พ.ศ. 2507 เพื่อคุ้มครอง
การอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทั้งนี้ เพราะมักปรากฏว่าได้มีการนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายใน-
ประเทศไทย ในราคาต่ำกว่าราคาขายตามปกติของสินค้าประเภทหรือชนิดเดียวกัน ที่ผลิต
และจำหน่ายในประเทศ โดยตัดราคาจำหน่ายลง อันอาจจจะยังความเสียหายแก่กิจการอุตสาหกรรม
ซึ่งผลิตสินค้าประเภทหรือชนิดเดียวกันภายในประเทศ

ตามกฎหมายฉบับนี้ ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริงและพิจารณา
ว่าสินค้านั้น ๆ ทุบตลาดหรือไม่ ในเมื่อมีผู้เสียหายร้องเรียนขึ้นมา

มาตรา 11 ทวิ พระราชกำหนดพิทักษ์อัตราศุลกากร พ.ศ. 2503 ซึ่งได้แก้ไขเพิ่ม-
เติมตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 363 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ความว่า "ในกรณีที่
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เห็นว่า ของที่นำเข้ามาเป็นของที่ได้รับการช่วยเหลือ
จากประเทศหรือบุคคลใดโดยวิธีอื่นนอกจากการคืนหรือชดเชยเงินค่านี้อากร อันก่อให้เกิดความ
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเกษตรหรือการอุตสาหกรรมภายในประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การคลัง โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้เรียกเก็บอากรพิเศษแก่ของ-
นั้น ในอัตราตามที่เห็นสมควร นอกเหนือไปจากอากรที่พึงต้องเสียตามปกติ แต่อากรพิเศษ
ที่เรียกเก็บนั้นจะต้องไม่เกินจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เห็นว่าไม่มีการช่วยเหลือ
ดังกล่าว"

4. การขนส่ง

- ไม่เก็บอากรเรือที่มีขนาดเกินกว่า 250 ตันกรอส
- ไม่เก็บอากรอากาศยานและส่วนประกอบที่นำมาใช้ซ่อม
- ยกเว้นอากรแก่คอนเทนเนอร์ (Container) ที่ใช้ในการบรรจุของ
- ยกเว้นอากรแก่น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่นที่เติมในอากาศยาน

ในเรือที่มีขนาดเกินกว่า 500 ตันกรอส

